

EKONOMIKA

- věda o hospodářství – ekonomie – zabývá se hospodářstvím a chováním lidí v podmínkách omezených zdrojů (omezené surové zdroje, omezené množství práce, omezený kapitál)
- ekonomika – to hospodářství
- střet mezi neomezenými lidskými potřebami a omezenou dostupností statků, služeb
- jméno dle díla Oikonomikos od Xenofona – zabývá se zde jak nejlépe hospodařit na půdě
- dělení ekonomie mikro x makro
 - mikroekonomie – sleduje chování jednotlivých ekonomických subjektů – domácnosti, firmy, spotřebitelé – ekonomie peněženky, otázky poptávky, nabídky, vlivu daní, cen
 - makroekonomie – sleduje fungování celkového systému ekonomie, sleduje ekonomiku jako celek – státy, svět – otázky HDP, inflace, nezaměstnanosti, určování daní, politiky státu
- dělení ekonomie pozitivní x normativní
 - pozitivní – popisuje to, co je, nehodnotí
 - normativní – popisuje jak by to správně mělo být
- statky
 - volné – volně dostupné – např. vzduch
 - vzácné/ekonomické – někdo je musí vyrobit, musíme za ně poskytnout protihodnotu – věci, co si půjdu koupit, služby co si můžu koupit
- absolutní výhoda: umíme nejlevněji vyrobit nějaký druh produktu
- komparativní výhoda: ten dělá to a ten zas tohle a když on to dělá líp než já tak já budu dělat dobře to svoje a pak si to jeho od něj koupím a vyjde mi to líp

Výrobní faktory, zdroje

- půda: bezprostřední produkt přírody, lze ji využívat: zastavění, k těžbě, orná půda
- odměnou za využití půdy je *renta*, může být různě vysoká
- práce: lidská práce, jejich odměna záleží na odvedené práci, říká se jí *mzda*
- kapitál: výsledek ekonomické činnosti v předchozí době (peníze, úspory přeměněné do investic, stroje, zařízení, technologie, licence atd.), odměnou z kapitálu je *zisk*

Ekonomické subjekty

- většinou za ně považuje rodiny, firmy a stát
- domácnosti: spotřebitelé – snaží se maximalizovat svůj užitek – nakoupit co nejvíc za co nejmenší, na pomyslném trhu nakupují statky a služby (od firem nebo od státu), na trh jdou s nabídkou práce
- stát: musí nějak nastavit normy pro ekonomiku, stát nechce monopoly (antimonopolní úřad), snaží se o stabilitu, kromě toho vystupuje taky jako firma¹, i stát může prodávat statky nebo nakupovat statky a služby, vystupuje tedy i jako domácnost (vstupuje a nakupuje), usměrňuje výšku daní
- zahraniční firmy, vytváří pracovní příležitosti, stát jim může odpustit placení daní

Chování ekonomických subjektů

- princip maximalizace slasti a minimalizace strastí

¹ řídit stát jako firmu (zavraždím Dominika Doležela pozn. red.)

Já, když jsem měla pytel obilí a chtěla jsem za něj získat slepici, musela jsem najít někoho, kdo by ten pytel chtěl.

Vždycky, když začne pršet, tak venku cítím žížaly.

Ještě někdo tady po mně něco takzvaně jako poptává?

Visí nám tady Zdeněk nějak divně :(

Tohlencto nás jakoby asi vůbec nezajímá, to je primitivní.

EKONOMIKA

- šla jsem do kina místo toho, abych šla na brigádu – ty peníze, které si nevydělám, jsou tzv. **náklady obětované příležitosti** jít do práce

Hospodářský proces

- čtyři fáze: výroba, rozdělení / přerozdělení, směna, spotřeba

Výroba

- jsou potřeba výrobní faktory: půda, práce, kapitál – vstupy do výroby
- musí tam být nějakí lidé – účastníci výrobního procesu, buď jsou to vlastníci těch výrobních faktorů, ale v rámci pokroku je ve výrobě intenzivnější dělba práce, která vede k rychlejší a dokonalejší výrobě
- kusová (kusovka, jen několik málo kusů), sériová (na sérii, limitované), hromadná (hodně hodně)
- řemeslná, průmyslová

Rozdělení / přerozdělení

- zaměstnanec za svoji práci dostane mzdu nebo plat, vlastník pozemku dostane rentu, podnikatel by měl dospět k zisku
- aniž by v tomto procesu nějak participoval, dostává stát daně
- tímto přerozdělením (redistribucí) z toho má něco i ten, kdo se na procesu přímo nepodílel → peníze dostávají sociálně slabí, fyzicky slabí, na zaměstnání slabí

Směna

- nákup a prodej statků, služeb
- směnný obchod (něco za něco) = *barter*, komoditní směna: mušličky a podobně, funkce peněz, ale zároveň další funkce, ne čistě peníze

Spotřeba

- uspokojení potřeb pomocí statků a služeb
- spotřeba výrobní (nepřímá) = statky a služby slouží k další výrobě
- spotřeba individuální (osobní) = uspokojení potřeb jedince (bagetu zbaštíme)
- spotřeba veřejná (společenská) = školství, zdravotnictví, uspokojení potřeb společnosti
- jiné dělení: spotřeba soukromá x veřejná (co kupuje stát, zabezpečování služeb občanům)

Ekonomické systémy

- tři základní ekonomické otázky:
 - Co a kolik? co se bude vyrábět
 - Jak? jak se to bude vyrábět
 - Pro koho? kdo si to kupuje
- 1. zvykový (tradiční) systém
 - dnes už minimální, dodržují se zvyky a tradice po generace
 - kmeny v Africe, Amazonii, uzavřené civilizace, kam se nedostává pokrok
 - výměnný obchod
- 2. příkazový (řízený, direktivní, plánovaný) systém
 - u nás v bývalém Československu před sametovou revolucí

Já, když jsem měla pytel obilí a chtěla jsem za něj získat slepici, musela jsem najít někoho, kdo by ten pytel chtěl.

Vždycky, když začne pršet, tak venku cítím žížaly.

Ještě někdo tady po mně něco takzvaně jako poptává?

Visí nám tady Zdeněk nějak divně :(

Tohle ncto nás jakoby asi vůbec nezajímá, to je primitivní.

EKONOMIKA

- vše řídí stát, plány (u nás pětileté)
 - zlikvidování soukromého vlastnictví
 - JZD: jednotné zemědělské družstvo
 - dnes na Kubě či v Severní Koreji
3. tržní systém
- hypotetický systém, stát na sebe bere minimální funkce, jen na základě nabídky x poptávky, začíná v 19. století, ale vždy tam byly (byť minimální) zásahy státu
 - v čisté podobě nikdy neexistoval
 - Friedrich August von Hayek – za krize byl ortodoxním stoupencem tržního systému, v díle *Cesta do otroctví* to popisuje, jeho opozice byl John Maynard Keynes (volný trh je dobrý, ale nezvládne reagovat na nevyzpytatelné situace a jediný způsob, jak tomu předejít je udržovat státní kontrolu, stát by měl vytvářet pracovní příležitosti)
4. smíšený systém
- tržní ekonomika, ale stát má nějaké pravomoci, třeba může zastropovat ceny
 - ekonomický systém otevřený (obchoduje s dalšími) a uzavřený (neobchoduje s dalšími)

Trh, tržní mechanismus

- místo, kde se střetává nabídka s poptávkou
- místo, kde dochází ke směně mezi základními tržními subjekty (domácnosti, stát, firmy)
- nabídka = souhrn zboží, jež jsou nabízející (prodávající, firmy) ochotni prodat při jednotlivých tržních cenách
- poptávka = souhrn zboží, jež jsou poptávající (kupující, spotřebitelé) ochotni koupiti při jednotlivých tržních cenách
- antimonopolní úřad
- cenový mechanismus
- státem nucené oběživo – stát garantuje, že naše měna je stabilní

Typy trhů

- podle počtu zboží: dílčí (jeden druh zboží) x agregátní (se všemi druhy zboží)
- podle předmětu směny: trh zboží a služeb, trh finanční, trh výrobních faktorů
- podle územního hlediska: místní, národní, mezinárodní

Tržní rovnováha

- pokud se srovnává nabídka a poptávka, dochází k vytvoření tzv. rovnovážné ceny (vzácný jev, trh k ní neustále směřuje)
- Marshallovy nůžky – pokud převyšuje nabídka poptávku → zlevňování a naopak

Regulace ceny státem

- spotřební daň (na alkohol, tabák)
- regulace nájemného, tendence je v dnešní době však opačná → deregulace nájemného
- DPH (dnes dvě sazby, knihy jsou osvobozené)
- minimální mzda → teoreticky zvyšuje poptávku

Já, když jsem měla pytel obilí a chtěla jsem za něj získat slepici, musela jsem najít někoho, kdo by ten pytel chtěl.

Vždycky, když začne pršet, tak venku cítím žížaly.

Ještě někdo tady po mně něco takzvaně jako poptává?

Visí nám tady Zdeněk nějak divně :(

Tohle ncto nás jakoby asi vůbec nezajímá, to je primitivní.

EKONOMIKA

Tvorba ceny

- nákladově orientovaná = kalkulace, je to součet nákladů na spotřebované suroviny plus obchodní marže
- orientovaná na konkurenci = tzv. konkurenční, vychází z předpokládaných cen konkurence nebo dominantního prodejce
- orientovaná na poptávku = pohyblivá, závisí na ochotě kupujícího produkt koupit

Co ovlivňuje poptávku

- necenové faktory (změna příjmů a podobně)
- změna preferencí
- změna ceny jiných statků = substitutů (něco co přímo nahradí danou věc třeba máslo – rama) a komplementů (když ze spotřeby jednoho statku automaticky vyplývá spotřeba toho druhého statku, třeba kulečnickový stůl – tágo²)

Tržní selhání

- tohle to nebudeme řešit

Konkurence

- konkurence = zdravá soutěž mezi firmami (lat. *concurrere* = spolu běžet)
- konkurence cenová (rozhodují se podle ceny) a necenová (kvalita, rozsah služeb, úspora času, atraktivní obal, reklama)
- do roku 1991 ceny regulovat u nás stát → potom došlo k liberalisaci cen, ceny náhle stouply
- ikea odváží po brně zadarmo

Konkurence dokonalá

- teoretický model, nikdy nenastane
- teoreticky bychom měli vědět o všech prodejcích a všech produktech na našem trhu (prodávající i kupující)
- neměly by existovat patenty či ochranné známky
- měly by být nulové náklady na změnu dodavatele
- tzv. *homogenní produkt*: za koupě libovolného statku by měla vždy býti téže kvality

Nedokonalá konkurence

- monopol: na trhu působí jen jeden nabízející subjekt
- oligopol: na trhu je několik málo nabízejících, ti větší určují cenu, jedna z firem je cenovým tvůrcem,
- vodafone je levnější
- zvláštní typ oligopolu = kartel (domluva firem, že budou prodávat za tutéž vyšší cenu; trestné; např. OPEC)
- duopol = navzájem se střídá obliba dvou velkých firem (coca-cola x pepsi) kofola <3
- antimonopolní úřad - odhaluje nekalé soutěže (v rozporu s mravy, klamavá reklama, škodlivé)
- ÚOHS = úřad na ochranu hospodářské soutěže - dohled nad veřejnými zakázkami

² to je tyč na kulečnick

Já, když jsem měla pytel obilí a chtěla jsem za něj získat slepici, musela jsem najít někoho, kdo by ten pytel chtěl.

Vždycky, když začne pršet, tak venku cítím žížaly.

Ještě někdo tady po mně něco takzvaně jako poptává?

Visí nám tady Zdeněk nějak divně :(

Tohle to nás jakoby asi vůbec nezajímá, to je primitivní.

EKONOMIKA

— asi něco chybí — - doplněno z Davidových poznámek, kdyžtak poupravte :-)

Peníze

Historie

- mušle jako peníze/hřivny
- časem drahé kovy - plnohodnotné - z ryzího stříbra/zlata
- neplnohodnotné (z hliníku) nemají svoji hodnotu – lze směnit za státní zlato, to kryje jejich hodnotu
- státem nucené oběživo - dnes, stát to garantuje (je to směnitelné)

Vývoj peněz

- jako první Keltové, pak Velká Morava
- denár (Boleslav I.)
- brakteáty
- pražský groš – Václav II.
- tolary: 16.-19. století
- papírové - Marie Terezie
- Koruna: 1892 až současnost

- hotovostní (mince, bankovky) x cenné papíry (šeky, směnky)

Funkce peněz

- prostředek směny
- zúčtovací jednotka - můžeme srovnat ceny
- uchovává hodnotu - nezkazí se

Hodnota peněz

- nominální – to, co je vytištěné na mincích/bankovkách
- reálná – co si za to můžeme koupit

ČNB

- emitent = vydává oběživo
- může dát nové peníze do oběhu / stáhnout z oběhu (dluhopisy)
- ochranné prvky bankovek

zlatý standard - neplnohodnotné peníze byly kryty zlatem, později jen USA, 1971 se od toho upustilo

-----konec testu snad-----

Vývoj ekonomického myšlení

- Xenofón: Oikonomikos → ekonomika, rady bohatým, jak hospodařit, zdrojem blahobytu je zemědělství, úloha ženy
- Platon: pyramida (rolníci a řemeslníci, strážci a vojáci, vládcí a filosofové), ti vespod by mohli vlastnictví zneužít → upírá jim právo na vlastnictví

Já, když jsem měla pytel obilí a chtěla jsem za něj získat slepici, musela jsem najít někoho, kdo by ten pytel chtěl.

Vždycky, když začne pršet, tak venku cítím žížaly.

Ještě někdo tady po mně něco takzvaně jako poptává?

Visí nám tady Zdeněk nějak divně :(

Tohlencto nás jakoby asi vůbec nezajímá, to je primitivní.

EKONOMIKA

- Aristoteles: soukromé vlastnictví ano, má to mít motivační význam, odmítá hromadění majetku (majetek pro majetek = nepřirozené vlastnictví), vymezuje se proti lichvě
- Aurelius Augustinus: práce jako boží příkaz, představitel patristiky, interpretace ve shodě s křesťanskou filosofií
- Tomáš Akvinský: představitel scholastiky, navazuje na Aristotela, lichva je určena jen pro židy, chtěl vyčíslit spravedlivou cenu (co se vše musí odrazit v ceně statku – náklady a zisk)
- merkantilismus: (mercator = obchodník), zdrojem bohatství je obchod, má být aktivní obchodní bilance (vývoz převažuje nad dovozem), na dovážené výrobky se mají uvalit cla, aby bylo méně konkurenceschopné, politika *protekcionismu*, stát podporoval zakládání manufaktur, které by bylo konkurenceschopné v rámci exportu, zajímavé jsou spíše luxusní produkty, v Anglii bullionisté, v Německu kameralisté, za zakladatele merkantilismu je považován Jean-Baptiste Colbert
- kameralismus: v německém prostředí, podobné merkantilismu, kladná obchodní bilance, růst populace, podmínkou rozvoje řemesla je kvalitní zemědělství
- fyziokratismus: Quesnay, Turgot, bohatství není v obchodu, ale v zemědělství, reakce na merkantilismus, který zemědělství ignoroval, stát nemá zasahovat do ekonomiky, laissez faire, laissez passer, produktivní třída (zemědělci), sterilní třída (průmyslníci), nečinná třída (vlastníci půdy), ekonomická tabulka
- Adam Smith: britský ekonom, zakladatelem ekonomie jako takové, dílo O původu bohatství, s bohatstvím jednotlivce roste bohatství celého státu, neviditelná ruka trhu (vše vyřeší střet nabídky a poptávky), paradox hodnoty (ceny nezbytných statků jsou nižší oproti těm zbytným), stát nezasahuje
- Thomas Robert Malthus: malthusiánský, lidstvu neustále hrozí hlad, populace roste geometrickou řadou, ale zdroje obživy jen aritmetickou řadou
- utopie: nedosažitelný stav společnosti
- Charles Fourier: cestující obchodník, mají vzniknout falangy = skupinky po 1600 lidech, kde by si lidé všechno vyrobili a vypěstovali, společná práce a dělba, obchodníci jsou paraziti ve společnosti, protože nic nevyrábí a jen prodávají a to ještě za vyšší cenu
- Louis Blanc: pracovní družstva pro chudé obyvatele měst, soupence anarchismus
- Pierre Proudhon: vlastnictví je krádež, bůh je zlý, volné úvěry: všichni mohou být soukromým vlastníkem a vyrábět, též anarchista
- Henri de Saint-Simon: sociální utopie, byl urozený, kritizoval šlechtu, pro vybudování lepší společnosti ji mají vést matematici, fyzici, inženýři – celkově inteligence
- Robert Owen: vlastník přádelen, chtěl zlepšit životní podmínky pro své zaměstnance, chtěl zkrátit pracovní dobu žen a dětí, elementární přístup ke vzdělání, zakládal školky pro děti

Německá historická škola

- nemohou platit univerzální zákony v ekonomice
- Max Weber: kalvinismus uspil vznik kapitalismu
- Karl Marx: německý filozof, novinář, zbytek života dožil v Londýně, položil základy marxismu a socialismu, zabývá se ekonomickými vztahy v 19. st., vypracoval s Engelsem Komunistický manifest, dělí lidské epochy – před kapitalismem byla feudální společnost, v každé společnosti existují protikladné třídy, cílem je smazat rozdíly mezi jednotlivými třídami

Já, když jsem měla pytel obilí a chtěla jsem za něj získat slepici, musela jsem najít někoho, kdo by ten pytel chtěl.

Vždycky, když začne pršet, tak venku cítím žížaly.

Ještě někdo tady po mně něco takzvaně jako poptává?

Visí nám tady Zdeněk nějak divně :(

Tohle ncto nás jakoby asi vůbec nezajímá, to je primitivní.

EKONOMIKA

skrze socialistickou revoluci, časem nastane beztřídní společnosti socialismus → komunismus, taky utopie

Neoklasická ekonomie

- 70. léta 19. století až 30. léta 20. století
- Alfred Marshall: viz dříve, nabídka x poptávka, Marshallovy nůžky, volná ekonomika, minimální zásahy

Keynesiánství

- John Maynard Keynes, profesor v Cambridge
- guvernér britské centrální banky
- ruka státu musí být viditelná, tedy když dojde ke krizi, stát musí uměle vytvářet pracovní místa
- pro ukončení zlatého standardu: při krizi je největším zlem nezaměstnanost, pokud budou lidé zaměstnaní, budou mít peníze a budou je utrácet
- už po první světové válce Keynes tvrdil, že pokud bude Německo takto tvrdě potrestané, bude usilovat o odvetu

Monetarismus

- mince, peníz, postavena na významu peněz v ekonomice, peníze jsou vnímány jako základní příčina změn v ekonomice
- musí to kontrolovat centrální banka
- Milton Friedman, ovlivnil významné politiky jako Richarda Nixon, Margaret Thatcher
- proti zvyšování daní a zásahům státu

Friedrich August von Hayek

- obhájce ekonomického liberalismu, minimální zásahy do ekonomiky, nositel nobelovy ceny
- ovlivnil významné politiky, i naše bývalé politiky (Vášek Klausů)
- Hanka: a s čím novým přišel? šleza: vím já? todlencto já nedám
- oponent keynesiánství

Národní hospodářství

- systém činností na území jednoho státu, na kterých participují tři ekonomické subjekty (stát, domácnosti a firmy)
- odvětví NH: průmysl těžký, lehký, zemědělství, doprava atd.

Sektory NH

- z hlediska vlastnických vztahů: státní, soukromý, družstevní
- z hlediska podobnosti odvětví a činností:
 - primární = prvovýroba (vstupy do ekonomiky; zemědělství, energie, těžba surovin)
 - sekundární = zpracování (plus stavebnictví)
 - terciární = služby (školy, zdravotnictví)
 - kvartérní = věda a výzkum
 - kvintérní = vědci, odborníci, vládní úředníci

Já, když jsem měla pytel obilí a chtěla jsem za něj získat slepici, musela jsem najít někoho, kdo by ten pytel chtěl.

Vždycky, když začne pršet, tak venku cítím žížaly.

Ještě někdo tady po mně něco takzvaně jako poptává?

Visí nám tady Zdeněk nějak divně :(

Tohlencto nás jakoby asi vůbec nezajímá, to je primitivní.

EKONOMIKA

- země vyspělé (převaha terciárního sektoru) / nevyspělé (převaha priméru)

Magický čtyřúhelník

- ukazuje nám, na jaké úrovni je ekonomika
- patří do něj: HDP, inflace, nezaměstnanost, obchodní bilance

HDP

- ukazatel výkonnosti ekonomiky
- všechno, co se v určitém období ve státu vyrobí či kolik je tam poskytnutí služeb, nejčastěji se vyjadřuje v penězích
- nejčastěji se pro lepší porovnávání přepočítává na obyvatele
- hrubý národní produkt: HNP – může se vyrobit kdekoliv, ne jen na území ČR, je tedy vyroben občany daného státu kdekoliv na světě
- tempo růstu: rozdíl mezi hodnotami HDP mezi dvěma obdobími
- růst intenzivní: výroba se stává efektivnější, zvyšuje se kvalifikace lidí, zapojí se do ní výsledek výzkumů, vzroste vzdělání lidí apod.
- růst extenzivní: do výroby vstupuje více výrobních faktorů třeba s přílivem cizinců vzroste dostupnost pracovní síly
- HDP nezachytí tzv. šedou ekonomiku (ekonomika nezaznamenaná státem, neodvádí se z ní daně) a černou ekonomiku (ilegální)

Ekonomický cyklus

- krátkodobé kolísání HDP
- při růstu HDP tomu říkáme expanze
- vrchol: bod, ve kterém reálný produkt dosahuje maxima
- kontrakce: pokles reálného HDP
- dno: bod, kdy reálný HDP dosahuje svého maxima

opakování:

- HDP
- ekonomický cyklus
- konjunktura = výrazný a nepřetržitý růst reálného HDP
- recese = minimálně dvě čtvrtletí po sobě klesá reálný HDP
- deprese = pokud recese trvá déle než jeden rok
- stagnace = reálný HDP neroste ani neklesá

INFLACE

= růst cenové hladiny v čase

= ztráta hodnoty peněz

- makroekonomický ukazatel
- cenová hladina = všeobecná úroveň cen v dané zemi, hodnota peněz, co za ně lze koupit

Já, když jsem měla pytel obilí a chtěla jsem za něj získat slepici, musela jsem najít někoho, kdo by ten pytel chtěl.

Vždycky, když začne pršet, tak venku cítím žížaly.

Ještě někdo tady po mně něco takzvaně jako poptává?

Visí nám tady Zdeněk nějak divně :(

Tohlencto nás jakoby asi vůbec nezajímá, to je primitivní.

EKONOMIKA

- dezinflace = když inflace stále je, ale menší než v předchozím období
- deflace = antonymum k inflaci (hodnota peněz roste)
- příčiny inflace:
 - vzestup poptávky (růst mezd, platů) → růst ceny (kvůli omezené nabídce) = tzv. poptávková inflace
 - pokles nabídky (např. neúroda), z důvodu růstu nákladů, =tzv. nabídková inflace
 - tzv. setrvačná inflace (nemusíme vědět)
 - ČNB (vpouštěním měny do oběhu)
- inflace je největší na vrcholu
- druhy inflace:
 - mírná (nárůst inflace o jednotky %)
 - pádivá (nárůst o desítky %), cenová hladina roste rychleji než příjmy
 - hyperinflace (nárůst o stovky a tisíce %), měna ztrácí svou hodnotu
 - skrytá inflace - direktivní ekonomika (státem dané ceny)
- měření inflace
 - spotřební koš: změřením, co jsme si mohli reálně koupit
 - index spotřebitelských cen (CPI)

NEZAMĚSTNANOST

- míra nezaměstnanosti, makroekonomický ukazatel
- stav na trhu práce, kdy poptávka převládá nad nabídkou
- definice nezaměstnaného: mezi 15-65 lety věku, hledající práci (aktivně), může do 14 dní nastoupit do práce
- nezaměstnanost dobrovolná x nedobrovolná; krátkodobá x dlouhodobá (nad 1 rok)
- míra nezaměstnanosti: podíl počtu nezaměstnaných a počtu ekonomicky aktivních
- nezaměstnanost:
 - frikční - krátkodobá, třeba po dostudování, přestěhování se,...
 - strukturální=systemová; když se mění hospodářská situace
 - sezónní - např. vlekáři, půjčovny lodí atd.
 - cyklická - podle ekonomického cyklu
- ekonomicky aktivní obyvatelstvo = obyvatelé státu, kteří tvoří jeho pracovní sílu (=nabídku práce), tzn. pracující+nezaměstnaní
- ekonomicky neaktivní osoby = doplněk aktivních osob na celé společnosti (např.: děti, studenti, senioři, nemocní, dobrovolně nezaměstnaní)
- skrytá nezaměstnanost: nezaměstnaní, kteří nejsou na úřadu práce

dále video:

<https://youtu.be/ukhM4c-WXoM?si=AIrO69nBrsv3F5x4>

opakování:

sinusoida

makroekonomické ukazatele:

- HDP = celková hodnota statků a služeb za jedno období na počet obyvatel × HNP
- inflace

Já, když jsem měla pytel obilí a chtěla jsem za něj získat slepici, musela jsem najít někoho, kdo by ten pytel chtěl.

Vždycky, když začne pršet, tak venku cítím žížaly.

Ještě někdo tady po mně něco takzvaně jako poptává?

Visí nám tady Zdeněk nějak divně :(

Tohlencto nás jakoby asi vůbec nezajímá, to je primitivní.

EKONOMIKA

- nezaměstnanost
- obchodní bilance

– chybí jedna hodina, od Hanky –

Státní rozpočet

- fiskální (rozpočtová) politika státu = veřejné finance
- ústřední peněžní fond státu, který spravuje státní příjmy a výdaje
- vytváří ho vláda, ministerstvo financí
- musí být schválen do 31.12. na další rok
- na jeden kalendářní rok
- pokud se to nestihne, nastává období rozpočtového provisoria
- hospodaří se každý měsíc s 1 / 12 peněz z minulého roku
- má účet u České národní banky
- státní závěrečný účet (výsledek hospodaření státu)
- po odsouhlasení státního rozpočtu má charakter zákona
- vyrovnaný (stejně výdaje a příjmy, třeba v EU), přebytkový (více příjmů než výdajů), deficitní (výdaje větší než příjmy)
- opakovaný deficit = veřejný (státní) dluh = součet všech státních dluhopisů a půjček
- financování deficitu:
 - dluhopisy
 - daně
 - omezení sociálních výdajů
 - tisk nových peněz = inflace
 - úvěr u Evropské investiční banky

Státní bankrot

- neschopnost státu hradit své závazky
- zlaté pravidlo veřejných financí: dluhově lze financovat jen investiční výdaje, které tvoří další zisk nebo úspory (třeba technologické inovace)
- pakt stability a růstu (eurozona): schodek by neměl přesáhnout 3 % HDP

Příjmy SR

- daně
 - přímé: daň z příjmů a majetkové (daň silniční, z nemovitosti) – platím pravidelně
 - nepřímé: DPH, spotřební (minerální oleje, líh, pivo, víno, tabák), ekologická – je zaobalena v ceně produktu
- sociální a důchodové pojištění
- evropské fondy
- cla
- pokuty
- výnosy z majetku
- majetkové podíly státu

Já, když jsem měla pytel obilí a chtěla jsem za něj získat slepici, musela jsem najít někoho, kdo by ten pytel chtěl.

Vždycky, když začne pršet, tak venku cítím žížaly.

Ještě někdo tady po mně něco takzvaně jako poptává?

Visí nám tady Zdeněk nějak divně :(

Tohlencto nás jakoby asi vůbec nezajímá, to je primitivní.

EKONOMIKA

Výdaje SR

- mandatorní (dané zákonem – dávky sociálního zabezpečení, dávky v nezaměstnanosti apod.), kvazimandatorní (nejdou dané zákonem, ale stát by bez nich nefungoval – mzdy státních zaměstnanců, armáda, investiční pobídky)
- nemandatorní výdaje (ze zákona nepovinné)

Sociální zabezpečení

- nástroj sociální politiky státu
- soc. poj. posíláme státu, stát ho potom redistribuuje ve formě dávek
- je součástí jak výdajové, tak příjmové části státního rozpočtu
- zmírnit velké, zásadní nerovnosti ve společnosti (třeba těžká nemoc, vyhození z práce apod.)
- “sociální záchraná síť” – stát nenechá lidi touto pomyslnou sítí propadnout
- výraz solidarity

Části sociálního zabezpečení

- sociální pojištění (od nás státu)
- státní sociální podpora (od státu k nám)
- státní sociální pomoc (třeba tornádo, záplavy apod.)

Sociální pojištění

- Pojistné na důchodové zabezpečení
 - mají ho platit všichni výdělečně činní
 - zaměstnavatel 25 %, zaměstnanec 7,1 %
 - odvody = termíny mezd a výplat
 - vyměřovací základ = hrubá mzda, z níž se to vypočítává
 - penále = pokuta při nedodržení
- Nemocenské pojištění
 - osoby výdělečně činné, OSVČ
 - do 14 dnů nemoci vyplácí zaměstnavatel, potom vyplácí stát
 - karenční doba zrušena 2019, neplatí se první tři dny nemoci
 - OČR: ošetřování člena rodiny
- Důchodové pojištění
 - starobní, invalidní, vdovský důchod
 - na důchod lze spořit = doplňkové penzijní pojištění, stát dává příspěvek
- Příspěvek na státní politiku zaměstnanosti

Státní sociální podpora

- peníze jsou vypláceny buď s ohledem na příjmy (přídavek na dítě, porodné, příspěvek na bydlení)
- závislé na příjmu (rodičovský příspěvek, dávky pěstounské péče, pohřebné)

Státní sociální pomoc

- dávky v hmotné nouzi (příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení, dávky mimoř. okamžité pomoci)

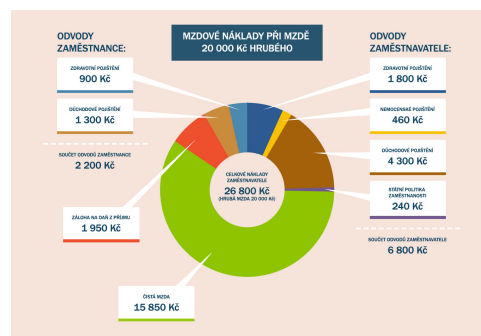
Já, když jsem měla pytel obilí a chtěla jsem za něj získat slepici, musela jsem najít někoho, kdo by ten pytel chtěl.

Vždycky, když začne pršet, tak venku cítím žížaly.

Ještě někdo tady po mně něco takzvaně jako poptává?

Visí nám tady Zdeněk nějak divně :(

Tohle ncto nás jakoby asi vůbec nezajímá, to je primitivní.

EKONOMIKA

- dávky sociální péče (příspěvek pro zdravotně postižené, příspěvek na péči)

Česká ekonomika

První republika, protektorát

- české země ke konci 19. st. cca 60 až 70 % Rakousko-uherského průmyslu
- pozemková (Antonín Švehla /agrární strana/ – max. 250 ha půdy, u orné max. 150 ha orné půdy na osobu, takto zabrána půda velkostatkářů a církve), finanční (Alois Rašín <3) reforma
- duben 1919: měnová reforma, Koruna československá, 1 : 1 k R-U měně, Alois Rašín, byl na něj spáchán atentát (Josef Šoupal), zárodky státního podkladu
- za První republiky hlavně spotřební průmysl, export automobilů různých značek, textilnictví, patřili jsme k vyspělým zemím
- velká hospodářská krize 1929 (u nás 1931-33), velká nezaměstnanost
- okupace, protektorát – připadá Hitlerovi, uplatňuje strategii cukru a biče
- kurs marky a protektorátní koruny 1 : 10, opravdový by byl spíš 1:6 – vydrancování

Osvobození

- po roce 1948 komunisti: centrálně řízený systém, pětiletky
- ústava Československé republiky (9. května), je označována za lidově-demokratickou, ale postupně nebyla dodržována
- od 1949 první pětiletý plán, prosazen zákon o JZD → kolektivizace, likvidace soukromého sektoru
- v držení státu 97 % celé ekonomiky
- dominuje těžba, převažuje těžký průmysl, zaneřádění životního prostředí – vše jako diktát Moskvy, byli jsme součástí RVHP (rada vzájemné hospodářské pomoci)
- i obchod orientován na země RVHP
- Moskva se snaží o to, aby východní blok byl soběstačný
- TUZEX: nákup za bony / valuty (cizí měny), prodávalo se tam západní zboží
- nu nákupy do Maďarska, kde byl větší soukromý sektor
- přebytkový rozpočet, zajištěno odbytí, není nezaměstnanost
- 60. léta: nedá se plnit pětiletku, nedostatek surovin, reformní komunisté: Dubček, Černý, Smrkovský, ekonom Ota Šik: snažil se vymyslet novou variantu, aby to nebyla ani čistě řízená, ani tržní ekonomika, snažil se prosadit reformu, neúspěšně, nakonec po okupaci emigroval

Po revoluci

- transformace ekonomiky, změna z řízené na tržní
- bylo potřeba, aby se státní majetek dostal do rukou jednotlivců
- má se rozběhnout podnikání
- prognostici: Valtr Komárek (chtěl, aby transformace postupovala pomalu), Václav Klaus (chtěl ji co nejrychleji)
- liberalizace cen (aby nebyly diktovány státem), uvolnění = růst cen, inflace
- liberalizace zahraničního obchodu
- budování soukromého sektoru

Já, když jsem měla pytel obilí a chtěla jsem za něj získat slepici, musela jsem najít někoho, kdo by ten pytel chtěl.

Vždycky, když začne pršet, tak venku cítím žížaly.

Ještě někdo tady po mně něco takzvaně jako poptává?

Visí nám tady Zdeněk nějak divně :(

Tohle ncto nás jakoby asi vůbec nezajímá, to je primitivní.

EKONOMIKA

- devalvace české koruny (snížení hodnoty), aby byla konvertibilní, protože byla uměle nadhodnocena
- 1995 plně konvertibilní
- těžký, zbrojní průmysl
- privatizace:
 - malá: hospůdka, obchůdek začaly být nabízeny v rámci aukcí 1991-1993
 - velká: střední a větší podniky (aukce, veřejná soutěž, prodej předem vybranému kupci, převod na a. s.)
- restituce: navrácení majetku státem zabaveného (25.2.1948 – komunisté se dostali k moci) původním majitelům, případně dětem, vnukům
- církevní restituce: 2012: vrácení majetkům církvím co šlo, zbytek se stát zavázal, že bude 30 let vyplácet 59 mld
- kuponová privatizace: kuponky se dají směnit za akcie, kdo si ji koupil, stal se DIKem (držitel investičních kuponů), stávali se akcionáři v těchto podnicích; privatizační fondy: transakci udělá privatizační fond za nás x tunelování (nebylo právně ošetřeno)

Podnikání

- soustavná pravidelná činnost prováděná podnikatele, vlastním jménem a na vlastní odpovědnost, cílem je dosažení zisku
- podnikat může fyzická (na základě živnostenského oprávnění, je to OSVČ – osoba samostatně výdělečně činná) i právnická osoba (těm říkáme obchodní korporace, na rozdíl od OSVČ ručí pouze majetkem společnosti)
- zabývá se jím obchodní právo – obchodní zákoník, občanský zákoník, zákon o obchodních korporacích (tím se myslí děcka buďto obchodní společnost, nebo družstvo, je to teda ta právnická osoba), živnostenský zákon (upravuje i fyzické i právnické osoby)
- OSVČ je zapsána v živnostenském rejstříku, obchodní korporace je zapsána v obchodním rejstříku

Právní formy podnikání

- Fyzická osoba
 - podniká na zákl. živnostenského oprávnění, dříve živnostenský list, získá se na živnostenském úřadě
- Právnická osoba
 - vznikne zapsáním do obchodního rejstříku, zanikne výmazem
 - společnosti, družstva
 - živnostenský rejstřík vede Ministerstvo průmyslu a obchodu
 - obchodní rejstříky vedou tzv. rejstříkové soudy – krajské soudy
 - obchodní korporace – obchodní společnosti kapitálové (a. s., s. r. o.), obchodní společnosti osobní (k. s. – komanditní společnost, v. o. s. – veřejná obchodní společnost), družstva

Živnost

- podnikatelská činnost
- živnostenské oprávnění (dříve živn. list) nebo koncesní listina (dnes koncese)

Já, když jsem měla pytel obilí a chtěla jsem za něj získat slepici, musela jsem najít někoho, kdo by ten pytel chtěl.

Vždycky, když začne pršet, tak venku cítím žížaly.

Ještě někdo tady po mně něco takzvaně jako poptává?

Visí nám tady Zdeněk nějak divně :(

Tohlencto nás jakoby asi vůbec nezajímá, to je primitivní.

EKONOMIKA

- aby mohlo dojít k vystavení živnostenského oprávnění, musíme živnost ohlásit na živnostenském úřadu, ten nám vydá živnostenské oprávnění
- živnosti dělíme na:
 - živnosti ohlašovací
 - řemeslné – stačí maturita, prokázaná odbornost v oboru nebo 6 let praxe (zedník, opravář)
 - vázané – váží se na prokázání nějaké odborné zkoušky se souhlasem odborné instituce (masérka, provozování autoškoly, vedení účetnictví)
 - volné – není třeba odborná způsobilost (fotografické služby)
 - živnosti koncesované (dříve koncesní listina)
 - získáme na základě správního rozhodnutí – třeba obec s rozšířenou působností nám udělí koncesi
 - taxislužba, cestovní kanceláře, směnárenská činnost, chemická výroba, činnost se zbraněmi a střelivem
 - volné
- živnost není: činnost lékařů, právníků, notářů, znalců, auditorů, architektů – to jsou tzv. svobodná povolání, jejich odbornost garantuje jejich komora (např. komora architektů), také finančních institucí, zemědělců a škol
- do určitého obrátu se nemusí prokazovat náklady, může se uplatňovat paušálně

Právnícká osoba

- vznikají na zákl. zápisu do obchodního rejstříku a zanikají výmazem
- obchodní společnosti
 - kapitálové společnosti
 - společnost s ručením omezeným
 - zakládá 1 až 50 osob
 - za závazky ručí do výše svého vkladu
 - základní kapitál min. 1 Kč
 - orgány: valná hromada, jednatelé, nepovinně dozorčí rada
 - akciová společnost
 - kapitál = akcie, obchodovatelné na burze
 - akcie na jméno (určité osoby), akcie na majitele (anonymní)
 - vlastník akcií = akcionář (podíl na zisku = dividendy)
 - hodnota akcií se mění, pokud jsou akcie nabídnuty veřejně na burze, musí být hodnota základního kapitálu alespoň 20 mil. Kč
 - základní vklad tvořený akciemi = 2 mil. Kč
 - za závazky ručí a. s. veškerým majetkem firmy, akcionáři ne
 - orgány: valná hromada, představenstvo, dozorčí rada
 - akcie kmenové (mají právo na dividendu a hlasování na valné hromadě) x prioritní (přednostní právo mají na výplatu dividendy)
 - osobní společnosti
 - veřejná obchodní společnost
 - zakládají alespoň dvě osoby

Já, když jsem měla pytel obilí a chtěla jsem za něj získat slepici, musela jsem najít někoho, kdo by ten pytel chtěl.

Vždycky, když začne pršet, tak venku cítím žížaly.

Ještě někdo tady po mně něco takzvaně jako poptává?

Visí nám tady Zdeněk nějak divně :(

Tohleto nás jakoby asi vůbec nezajímá, to je primitivní.

EKONOMIKA

- všichni ručí za závazky solidárně, zisky si taky rozdělují stejným dílem
- v. o. s., a spol.
- komanditní společnost
 - Globus, Student Agency, Bauhaus
 - rozdělená rizika mezi zúčastněné, nízké náklady na vznik
 - při vzniku alespoň 2 – jeden komanditista (má vkladovou povinnost) a jeden komplementář (nemá vkladovou povinnost, ale ručí svým majetkem)
- družstva
 - třeba bytová družstva, družstvo garážníků
 - minimálně tři lidé
 - měli by pečovat o své soukromé vlastnictví
 - konají se členské schůze, existuje kontrolní komise
- IČO – identifikační číslo osoby, má ho každý ekonomický subjekt

Ukončení podnikání

- likvidace = zánik podniku
- prodej novému majiteli
- konkursní řízení = nejsme schopni splácet, má to na starosti konkursní správce, ten bude rozprodávat naši firmu tak, aby byly alespoň částečně splaceny určité závazky
- osobní bankrot = žádost o oddlužení, insolvenční soud to zváží, jestli jsme schopni se dluhu zbavit, pokud během 5 let splatit 30 % dluhů, splátkový kalendář, zůstává tzv. nezabavitelné minimum

Marketing

- jak firma komunikuje s okolím, jak je schopen upozornit na své výroky a služby
- podnikatel vychází z potřeb zákazníka
- moderní marketing je dlouhodobá činnost a dlouhodobá investice
- 4P: vlastní výrobek, cena, kde to budeme prodávat, vlastní reklama (product, price, place, promotion)
- neetická reklama:

Banky

- poskytují finanční služby

ČNB

- česká národní banka
- v čele je sedmičlenná rada, v jejím čele guvernér, dnes Michl
- rada je jmenována prezidentem
- dohlíží na bankovní systém
- je emitentem = tiskne, razí peníze
- měla by kontrolovat měnu, kontrolovat inflaci

Já, když jsem měla pytel obilí a chtěla jsem za něj získat slepici, musela jsem najít někoho, kdo by ten pytel chtěl.

Vždycky, když začne pršet, tak venku cítím žížaly.

Ještě někdo tady po mně něco takzvaně jako poptává?

Visí nám tady Zdeněk nějak divně :(

Tohlencto nás jakoby asi vůbec nezajímá, to je primitivní.

EKONOMIKA

- hlídá komerční banky, aby se předešlo kolapsům, nastavuje výšku povinných rezerv, poskytuje jim úvěry
- na finančním trhu může působit, vydává / skupuje obligace
- zajišťuje příjmy a výdaje státního rozpočtu
- hlavní sídlo je v Praze na Příkopě
- může nutit banky držet nějaké minimální rezervy, operuje na volném trhu (může regulovat množství peněz v oběhu), vysává úrokové sazby

komerční banky

- od r. 2008 musí mít nějaké povinné rezervy
- aktivní (zpravidla půjčuje) x pasivní (my tam penízky dáme a my pak můžeme využívat služby) operace – hej to vůbec nedává smysl lol
- valuty = cizí peníze (euro)
- devizy = zápisy na účtech v cizích měnách

Já, když jsem měla pytel obilí a chtěla jsem za něj získat slepici, musela jsem najít někoho, kdo by ten pytel chtěl.

Vždycky, když začne pršet, tak venku cítím žížaly.

Ještě někdo tady po mně něco takzvaně jako poptává?

Visí nám tady Zdeněk nějak divně :(

Tohlencto nás jakoby asi vůbec nezajímá, to je primitivní.